

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ АРХЕОГРАФІЇ ТА ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА
ІМЕНІ М. С. ГРУШЕВСЬКОГО НАН УКРАЇНИ

ІСТОРИЧНИЙ АРХІВ

НАУКОВІ СТУДІЇ

ВИПУСК 11

МИКОЛАЇВ – 2013

Засновники видання:

Чорноморський державний
університет імені Петра Могили

Інститут української
археології та джерелознавства
імені М.С. Грушевського
Національної академії наук України

Видання засновано у 2008 р.

Свідectва про державну реєстрацію
серія КВ № 14511-3482Р видано
Міністерством юстиції України
від 15.09.2008;
серія КВ № 15567-4039ПР видано
Міністерством юстиції України
від 07.07.2009.

Збірник друкується як фахове
видання, згідно з рекомендаціями
ВАК (бюлетень № 1-05/2
від 10.03.2010)

Адреса редколегії:

вул. 68 Десантників, 10,
м. Миколаїв, 54003

Тел.: (0512) 76-55-99,
(050) 820-57-26,
факс: (0552) 46-51-94,
E-mail: avi@chdu.edu.ua,
e.sinkevych@gmail.com

рішенням вченої ради
Чорноморського державного
університету імені Петра Могили
від 11.04.2013 р., протокол № 8

Головний редактор:

Сохань Павло Степанович – доктор історичних наук, професор,
член-кореспондент НАН України, заслужений діяч науки і техніки
України, директор Інституту української археології та джерелознавства
імені М. С. Грушевського НАН України (м. Київ).

Редакційна рада:

Клименко Леонід Павлович – доктор технічних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України, ректор Чорноморського
державного університету імені Петра Могили (м. Миколаїв);

Бегліца Володимир Петрович – доктор наук з державного
управління, доцент, проректор з наукової роботи Чорноморського
державного університету імені Петра Могили (м. Миколаїв);

Маврін Олександр Олександрович – кандидат історичних наук,
старший науковий співробітник, заступник директора Інституту
української археології та джерелознавства імені М. С. Грушевського
НАН України (м. Київ);

Смолінський Александер – доктор історичних наук (dr hab.),
професор Інституту історії та архівознавства Університету імені
Миколая Коперніка в Торуні (Польща);

Срогош Тадеуш – доктор історичних наук (dr hab.), професор,
завідувач кафедри методології історії та історіографії Академії імені
Яна Длугоша в Ченстохові (Польща).

Редакційна колегія:

Багмет Михайло Олександрович – доктор історичних наук,
професор, заслужений діяч науки і техніки України, проректор з
науково-педагогічної роботи та питань розвитку, завідувач кафедри
державної політики та менеджменту Чорноморського державного
університету імені Петра Могили (м. Миколаїв);

Колісниченко Анатолій Іванович – доктор історичних наук,
професор кафедри політичних наук Чорноморського державного
університету імені Петра Могили (м. Миколаїв);

Котляр Юрій Вадимович – доктор історичних наук, професор,
завідувач кафедри історії Чорноморського державного університету
імені Петра Могили (м. Миколаїв);

Сінкевич Євген Григорович – доктор історичних наук, професор
кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Чорноморського
державного університету імені Петра Могили (м. Миколаїв) –
*заступник головного редактора наукового фахового збірника «Історичний
архів. Наукові студії»;*

Тригуб Петро Микитович – доктор історичних наук, професор,
заслужений працівник народної освіти України, професор кафедри
міжнародних відносин та зовнішньої політики Чорноморського
державного університету імені Петра Могили (м. Миколаїв);

Сінкевич Ірина Юрївна – заступник начальника відділу
використання інформації документів Державного архіву Херсонської
області – *відповідальний секретар редколегії наукового фахового
збірника «Історичний архів. Наукові студії».*

Рекомендовано до друку:

рішенням вченої ради Інституту української археології та
джерелознавства імені М. С. Грушевського Національної академії
наук України від 18.04.2013 р., протокол № 2

Історичний архів. Наукові студії : Збірник наукових праць. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ
ім. Петра Могили, 2013. – Вип. 11. – 200 с.

Збірник містить публікації історичних джерел, джерелознавчих та історіографічних
досліджень, статей з актуальних проблем історії України та всесвітньої історії, міжнародних
відносин, історії історичної науки, рецензії, повідомлення про наукові події та заходи.

Мова видання: українська, російська, польська, англійська.

*Редколегія публікує матеріали, не завжди поділяючи погляди їх авторів, зберігає стиль матеріалів,
залишає за собою право скорочувати та редагувати тексти. Автор несе відповідальність за зміст статті,
достовірність фактів, цитат, дат тощо. Друковані в інших виданнях матеріали до розгляду не
приймаються. При передруку публікацій посилання на «Історичний архів. Наукові студії» обов'язкове.*

ЗМІСТ

ІСТОРИОГРАФІЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ ІСТОРІЇ

Крюков А. В. (Івано-Франківськ) Аграрні відносини в Галичині 1921-1939 рр. у польській історіографії	10
Лазуренко Ю. М. (Черкаси) Внесок сільськогосподарської кооперації в розвиток аграрного сектора економіки України 20-х років ХХ ст.: історіографія проблеми	17
Малишев О. В. (Харків) Кустарно-промислова кооперація УСРР періоду непу в російській історіографії кінця ХХ – початку ХХІ ст.	25
Робак І. Ю., Демочко Г. Л. (Харків) Українська емігрантська історіографія ХХ ст. про В. Д. Отамановського	32
Свинаренко Н. О. (Харків) Висвітлення партизанського руху на українських землях у роки Великої Вітчизняної війни: сучасна історіографія	40
Смолінський Александер (Торунь, Польща) Польськомовні публікації на тему голоду в Україні у 20-х і 30-х роках ХХ ст.	48
Срогош Тадеуш (Ченстохова, Польща) Лікарське наукове середовище у Львові в 1918-1946 роках в польській історіографії	56

ІСТОРИОГРАФІЯ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

Бевзюк Є. В. (Ужгород) Формування національних ідеологічних орієнтирів у західних слов'ян у передреволюційні роки (1848)	62
Корновенко С. В. (Черкаси) Аграрна політика урядів білого руху Півдня Росії в оцінці білоемігрантської історіографії	69
Кузьменко Ю. В. (Ніжин, Чернігівська обл.) Партійно-радянська номенклатура УРСР середини 80-х – початку 90-х років ХХ ст. в рецепції діаспорних та західних учених	77
Некрасова В. В. (Київ) Радянський простір часів «холодної війни» в американських підручниках	85
Стройновський Анджей (Ченстохова, Польща) Львівська школа досліджень доби Станіслава Понятовського у міжвоєнний період	93
Щербін Л. В. (Івано-Франківськ) Українське питання та Конституційно-демократична партія Росії (1905-1918 рр.) в сучасній російській історіографії	100

ІСТОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН В ІСТОРІОГРАФІЇ

Гальчак Богдан (Зелена Гура, Польща) Польський міф про «східні креси» в польсько-українських відносинах.....	106
Городня Н. Д. (Київ) Регіональна інтеграція в АТР в пост-біполярній політиці США	111
Корнієнко Н. В. (Київ) Російська історіографія про «західний чинник» в українській «помаранчевій революції»	119
Музичин І. Т. (Івано-Франківськ) Зарубіжна історіографія про українські землі імперії Габсбургів як фактор австро-російських відносин на початку ХХ ст.	125
Сокирська В. В. (Умань, Черкаська обл.) Політичний аспект російсько-українських відносин 20-х років ХХ ст. у новітній історіографії	134
Чорна Н. М. (Вінниця) Сучасні українсько-польські відносини у висвітленні польської історіографії.....	140
Шिशела С. І. (Київ) Трансфер українського та польського населення 1944-1946 рр. у новітній історіографії та джерелах.....	146

ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО

Земзюліна Н. І. (Черкаси) Питання достовірності та доступності іноземних джерел в процесі висвітлення дискусійних фактів вітчизняної історії.....	154
Мальшина К. В. (Київ) Джерела з історії Словенії першої половини ХХ ст. у Архіві Форін-Офіса (м. Лондон)	161
Мерфі Н. Г. (Магнолія, Арканзас, США) Джерельна база української діаспори в США: з минулого до сьогоднішніх реалій.....	168
Шевельков А. І. (Коломна, Московська область, Росія) Документи березневого (1965 р.) пленуму ЦК КПРС як важливе джерело в дослідженні аграрної історії.....	176
Якимчук О. О. (Рівне) Кримінальне переслідування княгині Марії Любомирської: епізод з життя 1915 р. (на підставі матеріалів Центрального державного історичного архіву України у м. Київ)	183

РЕЦЕНЗІЇ

Гоцуляк В. В. (Черкаси) Дидактичний вимір теоретико-методологічних засад історичного пізнання <i>Рецензія на монографію: Бондаренко Г. В. Теорія та методологія історії. Програма й тестові завдання, основи курсу, словник понять і категорій : навч. посіб. (Луцьк, 2011)</i>	190
--	-----

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

СОДЕРЖАНИЕ

ИСТОРИОГРАФИЯ ОТЕЧЕСТВЕННОЙ ИСТОРИИ

Крюков А. В. (Ивано-Франковск) Аграрные отношения в Галичине 1921-1939 гг. в польской историографии	10
Лазуренко Ю. М. (Черкассы) Вклад сельскохозяйственной кооперации в развитие аграрного сектора экономики Украины 20-х годов XX в.: историография проблемы	17
Малышев А. В. (Харьков) Кустарно-промышленная кооперация УССР периода нэпа в российской историографии конца XX – начала XXI вв.	25
Робак И. Ю., Демочко А. Л. (Харьков) Украинская эмигрантская историография XX в. про В. Д. Отамановского	32
Свинаренко Н. А. (Харьков) Освещение партизанского движения на украинских землях в годы Великой Отечественной войны: современная историография.....	40
Смолинский Александр (Торунь, Польша) Польскоязычные публикации на тему голода в Украине в 20-х и 30-х годах XX в.	48
Срогош Тадеуш (Ченстохова, Польша) Врачебное научное окружение во Львове в 1918-1946 годах в польской историографии.....	56

ИСТОРИОГРАФИЯ ВСЕМИРНОЙ ИСТОРИИ

Бевзюк Е. В. (Ужгород) Формирование национальных идеологических ориентиров у западных славян накануне революции (1848)	62
Корновенко С. В. (Черкассы) Аграрная политика правительств белого движения Юга России в оценке белоэмигрантской историографии	69
Кузьменко Ю. В. (Нежин, Черниговская обл.) Партийно-советская номенклатура УССР середины 80-х – начала 90-х годов XX в. в рецепции диаспорных и западных ученых	77
Некрасова В. В. (Киев) Советское пространство времен «холодной войны» в американских учебниках	85
Стройновский Анджей (Ченстохова, Польша) Львовская школа исследований эпохи Станислава Понятовского в межвоенный период	93
Щербин Л. В. (Ивано-Франковск) Украинский вопрос и конституционно-демократическая партия России (1905-1918 гг.) в современной российской историографии	100

ИСТОРИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ В ИСТОРИОГРАФИИ

Гальчак Богдан (Зеленая Гура, Польша) Польский миф про «Восточные Кресы» в польско-украинских отношениях	106
Городня Н. Д. (Киев) Региональная интеграция в АТР в пост-биполярной политике США.....	111
Корниенко Н. В. (Киев) Российская историография о «западном факторе» в украинской «оранжевой революции»	119
Музычин И. Т. (Ивано-Франковск) Зарубежная историография об украинских землях империи Габсбургов как фактор австро-российских отношений в начале XX в.	125
Сокирская В. В. (Умань, Черкасская обл.) Политический аспект российско-украинских отношений 20-х годов XX в. в новейшей историографии	134
Черная Н. М. (Винница) Современные украинско-польские отношения в освещении польской историографии	140
Шисела С. И. (Киев) Трансфер украинского и польского населения 1944-1946 гг. в новейшей историографии и источниках.....	146

ИСТОЧНИКОВЕДЕНИЕ

Земзюлина Н. И. (Черкассы) Вопросы достоверности и доступности иностранных источников в процессе освещения дискуссионных фактов отечественной истории	154
Мальшина Е. В. (Киев) Источники по истории Словении первой половины XX в. в Архиве Форин-Офиса (г. Лондон).....	161
Мерфи Н. Г. (Магнолия, Арканзас, США) Источники украинской диаспоры в США: с прошлого до сегодняшних реалий.....	168
Шевельков А. И. (Коломна, Московская область, Россия) Документы мартовского (1965 г.) пленума ЦК КПСС как важный источник в исследовании аграрной истории.....	176
Якимчук О. А. (Ровно) Криминальное преследование княгини Марии Любомирской: эпизод из жизни 1915 г. (на основании материалов центрального государственного исторического архива Украины в г. Киеве).....	183

РЕЦЕНЗИИ

Гоцуляк В. В. (Черкассы) Дидактическое измерение теоретико-методологических основ исторического познания <i>Рецензия на монографию: Бондаренко Г. В.</i> Теория и методология истории. Программа и тестовые задания, основы курса, словарь понятий и категорий: учеб. пособие. (Луцк, 2011)	190
--	-----

СВЕДЕНИЯ ОБ АВТОРАХ

CONTENTS

HISTORIOGRAPHY OF DOMESTIC HISTORY

- Andrey Kryukov** (Ivano-Frankivsk)
Agrarian relations in Galicia 1921-1939 in Polish historiography 10
- Yriy Lazurenko** (Cherkassy)
The contribution of the agricultural cooperation to the development
of the agricultural sector in Ukraine economy of the 1920-s: historiographical problems..... 17
- Alexander Malyshev** (Kharkiv)
Handicraft and industrial cooperation of the USSR period of the NEP
in the Russian historiography of the end of XX – beginning of XXI centuries..... 25
- Igor Robak, Hanna Demochko** (Kharkiv)
Ukrainian emigrants historiography of the XX century about V. D. Otamanovsky..... 32
- Natalia Svinarenko** (Kharkiv)
The researching of the partisan movement in the Ukrainian lands in years
of the Great patriotic war: the modern historiography..... 40
- Aleksander Smoliński** (Toruń, Poland)
Polish language publications about Hunger on Ukraine in the twentieth
and thirtieth of 20th century 48
- Tadeusz Srogosz** (Częstochowa, Poland)
Medicinal scientific environment in Ukraine in 1918-1946 years in Polish historiography 56

HISTORIOGRAPHY OF WORLD HISTORY

- Evhen Bevzyuk** (Uzhgorod)
Formation of the national ideological tendencies of the Western slavs
in the prerevolutionary years (1848)..... 62
- Serhiy Kornovenko** (Cherkasy)
The agrarian policy of the governments of the white movement of the south of Russia
in the assessment of the white émigré historians 69
- Julya Kuzmenko** (Nizhyn)
The USSR party nomenclature in the middle of 1980s – the beginning
of 1990s perceived by the diaspora and western scholars 77
- Valeriya Nekrasova** (Kyiv)
The Soviet space of the Cold war era in American textbooks 85
- Andrzej Stroynowski** (Częstochowa, Poland)
Lviv school of research on the epoch Stanislaw Poniatowski during the interwar period 93
- Lilia Shcherbinь** (Ivano-Frankivsk)
Ukrainian question and constituonal democratic party of Russia (1905-1918)
in modern Russian historiography 100

HISTORY OF INTERNATIONAL RELATIONS IN HISTORIOGRAPHY

Bohdan Halczak (Zielona Góra, Poland)
Polish «Eastern borderlands» myth in the Polish-Ukrainian relations 106

Nataliya Gorodnia (Kyiv)
Regional Integration in Asia Pacific in the Post-Cold War U.S. Policy 111

Natalia Kornienko (Kyiv)
Russian historiography about the «western factor» in Ukrainian «orange revolution»..... 119

Iryna Muzychyn (Ivano-Frankivsk)
Foreign historiography of Ukrainian earth as a factor of Gabsburgs
Austro-Russian relations at the beginning of XX c. 125

Vlada Sokyrska (Uman)
Political aspects Russian-Ukrainian relations XX century the latest historiography..... 134

Nataliya Chorna (Vinnytsia)
Modern Ukrainian-Polish relations from the point of view of Polish historiography 140

Serhiy Shushela (Kyiv)
Transfer of Ukrainian and Polish population 1944-1946 in modern historiography and sources 146

SOURCE STUDY

Natalia Zemzyulina (Cherkasy)
Issues of reliability and availability of foreign sources in the process of highlighting
of controversial facts in national history 154

Katerina Malshina (Kyiv)
The sources for the Slovenian history of the first half of the XX century
in the Archives of the Foreign Office (London) 161

Natalia Murphy (Magnolia, AR (USA))
Bibliography of the Ukrainian diaspora in USA: from the past to the present time..... 168

Anatoly Shevekov (Kolomna, Moscow Region, Russia)
The march (1965) CPSU central committee plenum documents as a major source
in the agriculture history research 176

Oksana Yakymchuk (Rivne)
Princess Mary Lyubomirska prosecution: episodes from the 1915 life (based on
the Ukrainian central state historical archive in Kiev materials) 183

BOOK REVIEWS

Victor Hotsulyak (Cherkasy)
Didactic measurement theoretical and methodological foundations of historical cognition
Book Reviews: Bondarenko H. V. The theory and methodology of history. Program and the test items,
the basis of the course, a dictionary of concepts and categories: the textbook (Luck, 2011) 190

INFORMATION ABOUT AUTHORS